KABİR ZİYARETİ

- أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ

- ***Çokluk kuruntusu sizi o derece oyaladı ki, Nihâyet kabirleri ziyaret ettiniz.***[1]

[1] Tekasür, 102/1-2.

İslam'ın İlk Dönemlerinde Kabir Ziyaretinin Yasaklanma Sebebi:

- İslâmiyet'in ilk yıllarında Peygamber Efendimiz kabir ziyaretini yasaklamıştı. Zira o devirde bazı Câhiliye âdetleri hâlâ yaşamaktaydı. Araplar büyük ve kalabalık bir kabile olduklarını birbirlerine ispat etmek için mezardaki ölülerin sayısıyla övünürlerdi. Ölülerin kahramanlıklarını anarlar, göğüslerini yırtarak ve bağırıp çağırarak onlar için ağlarlardı.
- Hz. Peygamber bu âdetlerin çirkin ve manasız olduğunu benimsetene kadar kabir ziyaretini yasakladı.
- Kadınlar eski âdetleri devam ettirmeye daha arzulu oldukları için, onların kabirleri ziyaret etmesini özellikle yasakladı. Ölülere nasıl davranılması gerektiği konusunda İslâmiyet'in getirdiği emirler iyice benimsenip gönüllere yerleşince, bu yasak da kalktı.

Kabir Ziyaretinin Faydaları

- **a) İnsana ölümü ve ahireti hatırlatarak ibret almayı sağlar.**
- Rasulullah buyurdular ki:
- اسْتَأْذَنْتُ رَبِّي فِي أَنْ أَسْتَغْفِرَ لَهَا فَلَمْ يُؤْذَنْ لِي، وَاسْتَأْذَنْتُهُ فِي أَنْ أَزُورَ قَبْرَهَا فَأُذِنَ لِي، فَزُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُ الْمَوْتَ
- *«Annem için istiğfarda bulunmak hususunda Rabbimden izin istedim. Fakat bana izin verilmedi. Kabrini ziyaret etmek için izin istedim; ona izin verildi. Binâenaleyh sizler de kabirleri ziyaret edin. Çünkü kabir ziyareti ölümü hatırlatır.»*[2]

---

[2] Müslim.

- Hz. Ali bir kabristana uğradığı zaman, orada yatanlara şöyle hitâb edermiş:
- أَمَّا الْمَنَازِلُ فَقَدْ سُكِنَتْ،
- “Bırakıp gittiğiniz evlere oturuldu.
- وَأَمَّا الْأَمْوَالُ فَقَدْ قُسِمَتْ،
- Mallarınız paylaşıldı.
- وَأَمَّا الْأَزْوَاجُ فَقَدْ نُكِحَتْ؛
- Karılarınız nikahlandı.
- فَهَذَا خَبَرُ مَا عِنْدَنَا، فَلَيْتَ شِعْرِي مَا عِنْدَكُمْ؟
- Bunlar bizim tarafta olup bitenler. Âh! Keşke bir de sizin tarafta olup bitenleri öğrenebilseydik!
- Sonra şöyle dedi:

- وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ أُذِنَ لَهُمْ فِي الْكَلَامِ لَقَالُوا: إِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى.
- Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, onların konuşmalarına izin verilseydi, en hayırlı azık Allah korkusudur, derlerdi"[3]

[3] İbni Abdirabbih, *el-İkdü'l-ferîd*, III, 193

- **b) İnsanı zühd ve takvaya yöneltir. Aşırı dünya hırsını ve haram işlemeyi engeller.**
- Rasulullah buyurdular ki:
- **كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَزُورُوهَا؛ فَإِنَّهَا تُزَهِّدُ فِي الدُّنْيَا، وَتُذَكِّرُ الْآخِرَةَ**
- *Ben, sizleri kabirleri ziyaret etmekten men etmiştim. Bundan sonra kabirleri ziyaret ediniz. Çünkü şüphesiz kabirlerin ziyareti, dünyayı küçümsetir ve âhireti hatırlatır.*[4]

[4] İbn Mace.

- **c) Salih kişilerin kabirlerini, ziyaret, manevi duyguların oluşmasına yardım eder.**
- Hz. Peygamber'in ve Allah'ın veli kullarının kabirlerini ziyaret için yolculuğa çıkmak menduptur. Bir hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur:
- مَنْ زَارَ قَبْرِي بَعْدَ مَوْتِي، كَانَ كَمَنْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي
- *"Kim, beni öldükten sonra kabrimi ziyaret ederse, sanki hayatımda iken ziyaret etmiş gibi olur."*[5]

- **d) Kabir ziyareti; insanın geçmişi, dinî kültürü ve tarihi ile bağlarının güçlenmesine yardımcı olur.**

---

[5] M. Evsat.

Ziyaretin Ölüye Faydası

- Özellikle anne, baba diğer akraba ve dostların kabirleri, ruhları için Allah'a dua ve istiğfar etmek amacıyla ziyaret edilir. Ölüler ziyaret edilirken, onların ruhları için Allah'a dua edilir, Kur'an okunur, yapılan iyiliklerin sevabı bağışlanır. Dua ve istiğfarın ölülerin ruhları için faydalı olacağına şu ayet-i kerimeler delâlet eder:

- رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

- ***(Hz. İbrahim şöyle dua etti): Rabbim, beni, anne babamı ve bütün inananları hesap gününde bağışla!***[6]

[6] İbrahim, 41.

- وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

- ***"Ey Rabbimiz, bizi ve iman ile bizden önce geçmiş olanları yarlığa. İman etmiş olanlar için kalbimizde bir kin bırakma"***[7]

---

[7] Haşr, 59/10

- Bir sahabî Rasulullah'a sordu;
- يَا رسُولَ اللّهِ: هَلْ بَقِىَ مِنْ بِرِّ أبَوَىَّ شَيْءٌ أَبَرُّهُمَا بِهِ بَعْدَ مَوْتِهِمَا
- "Ey Allah'ın Rasûlü, anne ve babamın vefatlarından sonra da onlara iyilik yapma imkânı var mı, ne ile onlara iyilik yapabilirim?"
- Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular;
- نَعَمْ: اَلصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا، وَاسْتِغْفَارُ لَهُمَا، وَإنْفَاذُ عَهْدِهِمَا مِنْ بَعْدِهِمَا، وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِى تُوصَلُ إلَّا بِهِمَا، وَإكْرَامُ صَدِيقِهِمَا.
- *"Evet vardır. Onlara dua, onlar için Allah'tan istiğfar talep etmek, onlardan sonra vasiyetlerini yerine getirmek, anne ve babasının akrabalarına karşı sıla-i rahmi ifa etmek, anne ve babanın dostlarına ikramda bulunmak."*[8]

[8] Ebu Davud.

- Kabre ağaç dikmek sevaptır. Dikilen ağaç ve bitkinin ölünün ruhundan azabın hafifletilmesine sebep olacağına dair hadisler vardır.
- İbn Abbas anlatıyor: Rasulullah iki kabrin üzerine uğradı ve şöyle dedi:
- إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ
- *"Bu iki kabir muhakkak azâb olunuyorlar. Hâlbuki büyük bir şeyden dolayı azâb olunmuyorlar, biri idrarından sakınmazdı diğeri ise koğuculuk ederdi.*
- ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً، فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ، فَغَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً،
- Bundan sonra Rasûlullah yaş bir değnek aldı, değneği iki parçaya böldü. Sonra o parçalardan her birini bir kabir üzerine dikti.

- قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لِمَ فَعَلْتَ هَذَا؟
- Oradakiler sordular: “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunu niye yaptınız?”
- Rasulullah şöyle buyurdular:
- «لَعَلَّهُ يُخَفِّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا»
- *"Bunlar yaş kaldıkları müddetçe belki bu kabir sahiplerinden azâb hafifletilir."*[9]

- Ancak, Hristiyanların yaptığı gibi kabre çelenk götürmek mekruhtur.

[9] Buhari.

Ölüler Ziyaret Edenlerden Haberdar Olurlar Mı?

- Bedir savaşında harbin sonunda Kureyş'den ölenler bir kuyuya dolduruldu. Allah Rasulü onlara hitap ederek şöyle dedi:
- «يَا فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ وَيَا فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَكُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ حَقًّا؟ فَإِنِّي قَدْ وَجَدْتُ مَا وَعَدَنِيَ اللهُ حَقًّا»
- *"Ey filan oğlu filan ve falan oğlu falan! Allah ve Rasulünün size vaat ettiklerini gerçek buldunuz mu? Ben Allah'ın bana vaat ettiğini gerçek buldum."* dedi.
- Hz. Ömer şöyle sordu:
- يَا رَسُولَ اللهِ كَيْفَ تُكَلِّمُ أَجْسَادًا لَا أَرْوَاحَ فِيهَا؟
- "Ey Allah'ın Rasulü! Ruhsuz cesetlere nasıl konuşuyorsunuz?"

- Peygamberimiz şöyle buyurdu:
- مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا أَقُولُ مِنْهُمْ، غَيْرَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يَرُدُّوا عَلَيَّ شَيْئًا
- *"Benim söylediklerimi siz onlardan daha iyi duyamazsınız. Şu kadar var ki, onlar cevap veremezler."*[10]

[10] Müslim.

- Peygamber Efendimiz, Cennetü'l-Baki'yi ziyaret ederken şöyle derdi:
- «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ، وَأَتَاكُمْ مَا تُوعَدُونَ غَدًا، مُؤَجَّلُونَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ، اَللَّهُمَّ، اغْفِرْ لِأَهْلِ بَقِيعِ الْغَرْقَدِ»
- *«Selâm size ey Mü'minler diyarı! Size yarın verileceği vaad olunan şey verilmiştir. Sizler bekletilmektesiniz. İnşaallah biz de size katılacağız. Allah'ım! Bakî'-ı Garkat'da yatanlara mağfiret et.»*[11]

---

[11] Müslim.

- İbni Abbas anlatıyor:
- Rasûlullah Medine'de bazı kabirlere uğradı. Yüzünü onlara dönerek şöyle buyurdu:
- السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ أَنْتُمْ سَلَفُنَا وَنَحْنُ بِالْأَثَرِ
- *"Selâm size, ey bu kabirlerde yatanlar! Allah bizi de sizi de bağışlasın. Siz bizden önce gittiniz. Biz peşinizden geleceğiz."*[12]

[12] Tirmizi.

- İbn Kayyım el-Cevziyye de ölülerin özellikle cuma ve cumartesi günleri ziyaret edip dua edenlerden ve çocuklarının güzel davranışlarından duydukları sevinci nakleder.[13]

[13] Kitabu'r-Ruh, 10.

Kabir Ziyareti Adabı:

- Kabir ziyaretinin belli bir zamanı yoktur. Ancak Cuma ve Bayram günleri ziyaret tavsiye edilmektedir.
- Kabir ziyareti yapılırken öncelikle yukarıdaki hadislerde geçtiği üzere orada bulunan ölülere selam verilir.
- Kabri ziyaret eden kişi ayakta veya oturarak kıbleye karşı veya ölünün yüzüne karşı durarak dua eder.
- Kişi kabrin başında kolayına gelen Kur'an ayetlerinden okuyabilir. Çünkü Kur'an okumanın sevabı orada olanlara ulaşır. Kur'an okumanın peşinden kabulünü umarak ölüye dua edilir. Kıraatin peşinden yapılan dua kabul olunmaya daha yakındır.[14]
- Kabri ziyaret eden kimsenin Yâsin suresini okuması müstehaptır.

---

[14] V. Zühayli, İslam Fıkhı Ans., III, 91-92.

- Hz. Enes'ten rivayet edildiğine göre, Rasulullah şöyle buyurmuştur:
- **مَنْ دَخَلَ الْمَقَابِرَ فَقَرَأَ سُورَةَ يس خَفَّفَ عَنْهُمْ يَوْمَئِذٍ، وَكَانَ لَهُ بِعَدَدِ مَنْ فِيهَا حَسَنَاتٍ**
- *"Her kim kabristana girer de Yâsin'i okur ve sevabını ölülere bağışlarsa, o gün Allah Teâlâ onların azabını hafifletir. Kendisinin de bu kabristandaki ölüler sayısınca sevabı olur."*

******

- Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:
- **«اِقْرَءُوا يس عَلَى مَوْتَاكُمْ»**
- *"Ölülerinize Yâsin suresini okuyun."*[15]

---

[15] Ebu Davud.

- Peygamber Efendimiz buyurdular ki:
- «مَا الْمَيِّتُ فِي الْقَبْرِ إِلَّا كَالْغَرِيقِ الْمُتَغَوِّثِ
- *"Ölen kimse kabrinin içinde boğulmak üzere olup da imdat isteyen kimse gibidir.*
- يَنْتَظِرُ دَعْوَةً تَلْحَقُهُ مِنْ أَبٍ أَوْ أُمٍّ أَوْ أَخٍ أَوْ صَدِيقٍ
- *Babasından yahut kardeşinden veya dostundan kendisine ulaşacak duayı beklemektedir.*
- فَإِذَا لَحِقَتْهُ كَانَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا
- *Nihayet dua kendisine ulaştığında, bu duanın sevabı ona dünya ve dünyada bulunan her şeyden daha kıymetli olur.*

- وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُدْخِلُ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ مِنْ دُعَاءِ أَهْلِ الْأَرْضِ أَمْثَالَ الْجِبَالِ
- *Şüphesiz Allah Teala, yeryüzü ehlinin dualarını kabir ehli üzerine dağlar gibi geçirir,*
- وَإِنَّ هَدِيَّةَ الْأَحْيَاءِ إِلَى الْأَمْوَاتِ اَلْاِسْتِغْفَارُ لَهُمْ»
- *Muhakkak ki, hayatta olanların ölüler için hediyeleri dua ve istiğfardır."*[16]

[16] Mişkatü'l-Mesabih

Ölüye Kur’an Okunabilir Mi?

- Geçmişlerimizin ruhuna Kur'ân'dan nelerin okunması gerektiği hususunda Peygamberimiz şu tavsiyelerde bulunur:

- **وَيس قَلْبُ الْقُرْآنِ، لَا يَقْرَؤُهَا رَجُلٌ يُرِيدُ اللهَ والدَّارَ الْآخِرَةَ إِلَّا غُفِرَ لَهُ، وَاقْرَءُوهَا عَلَى مَوْتَاكُمْ "**

- *"Yasin, Kur'ân'ın kalbidir. Onu bir kimse okur ve Allah'tan âhiret saadeti dilerse, Allah onu mağfiret buyurur. Yâsin'i ölülerinizin üzerine okuyunuz."*[17]

---

[17] İbn Hanbel.

- Yasin suresinin ölü üzerine okunması tartışılmıştır. Ancak Şevkânî, birbirini takviye eden rivayetleri göz önünde bulundurarak bunun caiz ve faydalı olduğu kanaatindedir.[18]
- Bu hadis-i şerif, Yasin Sûresinin hem ölüm döşeğinde olan hastaya okunmasına, hem de ölmüş mü'minlerin ruhuna bağışlanmak üzere okunabileceğine işaret etmektedir.
- Hz. Ebû Bekir'in rivayet ettiği şu hadis-i şerif de meseleyi açıklığa kavuşturmaktadır:
- *"Kim babasının veya anasının veya bunlardan birisinin kabrini cuma günü ziyaret ederek orada Yasin Sûresini okursa, Allah kabir sahibini bağışlar."*[19]

---

[18] *Şevkânî, Neylü'l-Evtâr, IV/21*
[19] *Elmalılı, Hak Dini, Yasin Suresinin başı; Sünen-i İbni Mace Tercemesi ve Şerhi, Kahraman Yayınları: IV/273-274*

- İslâm âlimleri, ölünün ruhuna Kur'ân okunduğu zaman peşinden bir dua ile ruhlarına bağışlanmasını tavsiye etmişler, Sahabiler de bu şekilde yapmışlardır. İmam-ı Beyhakî'nin bir rivayetinde, Abdullah bin Ömer'in ölülerin ruhuna Bakara Sûresinden okunabileceğini tavsiye ettiği anlatılmaktadır. *(Beyhaki, IV, 56)*

- Ölünün başında, cenazenin defninde ve kabir ziyareti esnasında bağırıp çağırmadan, yaka paça yırtamadan sessizce ağlamak caizdir.
- Hz. Peygamber oğlu İbrahim vefat edince hüzün ve teessüründen dolayı gözyaşlarını tutamamıştır. Bu olayı gören Abdurrahman b. Avf şöyle demiştir:
- أَتَبْكِي؟ أَوَلَمْ تَكُنْ نَهَيْتَ عَنِ الْبُكَاءِ؟
- “Siz de mi ağlıyorsunuz? Siz ağlamayı yasaklamamış mıydınız?"
- Rasulullah şöyle cevap vermiştir:
- لَا، وَلَكِنْ نَهَيْتُ عَنْ صَوْتَيْنِ أَحْمَقَيْنِ فَاجِرَيْنِ: صَوْتٍ عِنْدَ مُصِيبَةٍ، خَمْشِ وُجُوهٍ، وَشَقِّ جُيُوبٍ، وَرَنَّةِ شَيْطَانٍ

- “*Hayır! Ben (insanı isyana sürükleyen ahmakça) iki sesi yasakladım: Bir musibete uğradığında yüzleri tırmalayıp yaka paça yırtarak ağlamak şeytanın sesi (yani insanı günaha götürecek sözleri terennüm etmeyi yasakladım.*”[20]

******

- Hz. Peygamber, bu aşırılıklar ve taşkınlıklar nedeniyle cenazenin bile rahatsız olacağını bildirmiştir:

- وَإِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ

- “ *Şüphesiz ölü, arkasından ailesinin ağlaması yüzünden azap görür.*”[21]

---

[20] Tirmizi.
[21] Buhari.

- Rasulullah bu tür davranışları câhiliyye adeti olarak nitelendirilmiştir.
- «لَيْسَ مِنَّا مَنْ شَقَّ الجُيُوبَ، وَضَرَبَ الخُدُودَ، وَدَعَا بِدَعْوَةِ الجَاهِلِيَّةِ»
- "*(Bir yakının ölmesi üzerine) elbisesinin yakalarını yırtan, eli ile kendisine vurup dövünen ve cahiliyye çağrısı ile feryat eden (ağıt yaka) kimse bizden değildir.*"[22]

---

[22] Müslim.

- Kabirde ziyaretle bağdaşmayan edep dışı ve boş söz söylemekten kaçınılmak ve mütevazi bir durumda bulunmak gerekir.
- Kabirler Kâbe tavaf edilir gibi dolaşılıp tavaf edilmez.
- Mezarlıklara küçük ve büyük abdest bozmaktan sakınmak gerekir.
- Kabristanın yaş ot ve ağaçlarını kesmek mekruhtur.
- Bir şahsı öldüğü ev içinde bir yere defnetmek mekruhtur. Çünkü böyle bir defin, Peygamberlere mahsustur.
- Kabirleri ve kabristanları güzelce korumak, temiz tutmak, ağaçlar ile süslemek, yaşayanlar için bir vazifedir.
- Bir kabristan ne kadar eski ve tarihî olursa olsun ve kendisine artık ölü defnedilmese bile yine kabristan olarak korunmalıdır. Böyle bir kabristanı satıp veya üzerine herhangi bir müessese vücuda getirip

içinde bulunan ölülerin kemiklerini, topraklarını başka bir mezarlığa nakletmek caiz görülmemektedir.

- Kabirlerin üzerine birkaç parça gül, reyhan gibi yaş çiçekler konulabilir. Fakat bu konuda israf edilmemesi, solup gidecek çiçeklere boş yere bir çok paralar verilmesi doğru görülmez. Özellikle başka milletleri (başka din mensuplarını) taklit niyetiyle olursa asla caiz olmaz.

KABİR ZİYARETİYLE İLGİLİ BİDAT VE HURAFELER

Kabirlerden yardım ve şifa beklemek

- İslâm'da dilek ve istekler sadece Allah'a arz edilir. Allah'tan başkasına sığınmak doğru değildir. Buna rağmen halkımızdan bazıları dua şeklini ve adabını adeta değiştirmişlerdir. Duaya bir sürü bâtıl hareketleri sokmuşlardır .
- Bazıları dua ederken bağırıp çağırıyor. Kimisi dua yapmak için türbelere, yatırlara koşuşturuyor. Kimisi de mezarlara elini yüzünü sürmekte, türbelerin eşik ve pencerelerini öpmektedir. Bir çeşit tapınma hareketleri yapmaktadırlar. Bu hareketlerin cümlesi yanlıştır ve batıldır.
- Şu bir gerçektir ki, dua etmek için kabir başına, yatır taşına gitmeye gerek yoktur. Zira kabirde yatan mevtalar insanların dileklerini yerine getiremezler. Dua eden kişi ile Allah arasında vasıta olamazlar. Çünkü İslâm'da Allah'a sığınmak, O'na dua etmek için bir aracıya ihtiyaç yoktur. Kul, vasıtasız Allah'a iltica eder. Bu itibarla bir kimse, "Falan

yatıra gittim ona dua ettim o mübarek zatın himmetiyle duam kabul oldu" derse bu caiz değildir.

- Salih zatların kabirleri teberrük (bereketlenmek) ve onların iyi hallerini düşünüp örnek almak için ziyaret edilebilir.

Çaput Bağlamak:

- Kabir başlarında bulunan ağaçlara çaput bağlama adeti, ŞAMANİZM'e mahsus unsurlardan biridir.
- Şamanist Türklerin inanışlarına göre her dağın, her kutlu pınarın, göl ve ırmakların, kutlu ağaç ve kayaların "İZİ" sahipleri vardır.
- Bu "İZİ'ler kişiden kurban isterler. Kurban sunmayanlara zararları dokunur. Ancak bu ruhlar çok kanaatkârdır. Bunları, bir paçavra parçası, bir tutam at kılı hatta kurban niyetiyle atılan bir taş parçası ile tatmin etmek mümkündür'
- İşte Türkler, Müslüman olduktan sonra da bu âdetlerini büsbütün bırakmamışlardır. Evliya saydıkları ulu kişilerin türbelerine, orada biten ağaçlara, ya da o yörede bulunan bazı kayalara çaput bağlamak suretiyle eski adetlerini müslümanlaştırmak istemişlerdir. Oysa böyle bir âdet İslâm'da yoktur.
- Kutsal ağaç ve kutsal sular olarak kabul edilen bu mahaller, daha çok kısır ve çocuğu hasta olan kadınlar tarafından ziyaret edilmektedir.

Maalesef birçok kadın, bu mahallere gidip dua ederek ağaca çaputunu, suya parasını atarsa, hamile kalacağına inandırılmaktadır.

- Bazıları da böyle ağaçlara çaput bağlarsa, birtakım hastalıklardan kurtulacağına ümit beslemektedir.
- Anadolu'da ağaçlara bez, paçavra bağlamakla dileğinin yerine geleceğine inanılan pek çok yer vardır.

Mum Yakmak:

- Türbe, mezar, tekke vb. yerlere mum yakma adeti, eski cahiliyet çağından kalma adetlerden biridir. Arkeologların çoğu bunun "Ateşe tapınmaktan" kalma bir adet olduğu söylenilmektedir .
- Eski çağlarda yalnız "aziz" sayılanların değil, başka ölülerin de mezarlarında yahut öldükleri yerde mum veya ateş yakmak bir nevi kurban sayılırdı.
- "Türbelerde kandil (mum) yakmak adeti Fenikelilerden intikal etmiştir. Fenikeliler SUR şehrinin hamisi ve ilahı olan MELKÂRES'in heykeli önünde devamlı kandil yakarlardı"' (Hurafattan Hakikate, M. Şemsettin Günaltay, s. 298)
- Hıristiyanlıktan önceki Helenler ve Romalılar'ın da mezarlarında ve mezar taşları üzerinde meşaleler yaktıkları bilinmektedir. Bunlar Hıristiyan olduktan sonra da bu adetlerini bırakmamışlardır. Bu Paganizm kalıntısı adet, daha sonraları hıristiyan din adamları tarafından kitaba uydurulup, mum yakma şeklinde dini âyinlere

sokulmuştur. Hıristiyan din adamlarının izahlarına göre güya bu âdet, ilk hıristiyanların karanlık mağara ve Katakomplarda gizlice ibadet ettikleri zaman yaktıkları mum ve meşalelerin hatırasıdır.(Hurafeler ve Menşeleri, s. 43.)

- İslâm'da cami duvarına, kabir taşına, mezar taşına, mum yakılır diye bir kural yoktur. Bu adet, Müslüman-Türklere Mecusilerden ve Hıristiyanlardan geçmiştir.
- Kabir başına, mezar taşına mum yakan kişi, oradaki yatırla kendini bütünleşmiş, ondan bir parça olmuş gibi kabul ediyor ki, bu büyük bir hatadır ve şirktir.
- Ayrıca halkımız arasında yaygın olan bir yanlış inanç da cenaze çıkan odada 40 gün ışık yakılmasıdır. Güya ölü çıkan odada 40 gün ışık yakılırsa, ölünün ruhu geldiği zaman karanlıkta kalmaz evini ve odasını daha çabuk bulurmuş...

Kabirlerin Üzerine Oturulmaz

- "Rasûlullah buyurdular ki:
- لَأَنْ يَجْلِسَ أَحَدُكُمْ عَلَى جَمْرَةٍ فَتُحْرِقَ ثِيَابَهُ حَتَّى تَخْلُصَ إِلَى جِلْدِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَبْرٍ
- *Birinizin bir kor üzerine oturup elbisesini oradan da bedenini yakması, kendisi için bir kabrin üzerine oturmaktan daha hayırlıdır.*[23]

[23] Müslim, Ebu Davud.

- Rasulullah buyurdular ki:
- لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا
- *Kabirlerin üzerine oturmayınız ve Kabirlere doğru namaz kılmayınız.*[24]

- Ancak Kabrin yanında Kur'ân okuyacak kimsenin, mezarın kenarına oturmasında -muhtar olan kavle göre- kerahet yoktur.

---

[24] Tirmizi.

Kabirler için Kurban Kesilmez

- Rasulullah buyurdular ki:
- لَا عَقْرَ فِي الْإِسْلَامِ
- *İslam'da kabirler için kurban kesmek yoktur.*
- قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ كَانُوا يَعْقِرُونَ عِنْدَ الْقَبْرِ بَقَرَةً أَوْ شَاةً
- Abdurrezzak dedi ki: Önceden kabirlerin yanında inek ve keçi kurban ediyorlardı.[25]

---

[25] Ebu Davud.

Kabirler Mescit Edinilmez

- Rasulullah buyurdu ki:
- قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ
- Peygamberlerinin kabirlerini mescit edinen yahudileri Allah kahretsin.[26]

******

- Hz. Cabir anlatıyor:
- نَهَى النَّبِيُّ أَنْ تُجَصَّصَ الْقُبُورُ وَأَنْ يُكْتَبَ عَلَيْهَا وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهَا وَأَنْ تُوطَأَ
- Rasulullah, Kabrin kireçle yapılmasını, kabir üzerine oturulmasını, kabir üzerine bina ve kubbe yapılmasını yasaklamıştır.[27]

---

[26] Ebu Davud

[27] Tirmizi.

- Bu hadislerde yer alan yasağın ihlâlinden ziyade başlangıçta kabir ziyaretinde de olduğu gibi tevhid inancını korumaya yönelik tâvizsiz bir yasak getirildiği, tevhidden sapma ve şirke dönüş tehlikesinin azalmasıyla birlikte toplumsal talebe uygun olarak belli bir yumuşamaya gidildiği yorumu yapılabilir. Nitekim sahâbe, tâbiîn ve tebeu't-tâbiîn nesillerinden bazı kimselerin kabirler üzerine türbe (bina, çadır) yaptıkları bilinmektedir. Meselâ Hz. Ömer Zeyneb bint Cahş'ın, Hz. Âişe kardeşi Abdurrahman'ın, Muhammed İbn Hanefiyye İbn Abbas'ın, Hz. Hüseyin'in kızı Fâtıma da amcası Hasan'ın oğlu olan kocası Hasan'ın kabirleri üzerine türbe yaptırmışlardı.

- Kabir ziyareti sırasında mezarda namaz kılınmaz. Kabre karşı da namaz kılmak mekruhtur.
- İbn Abbas anlatıyor:
- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَائِرَاتِ الْقُبُورِ وَالْمُتَّخِذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالسُّرُجَ
- Rasulullah kabirleri çok ziyaret eden kadınlara ve kabirlerin üzerine mescidler yapanlara, kandiller takanlara da lanet etmiştir.[28]
- Müslüman topluma vakfedilmiş olan veya ölüleri defnetmek için terk edilip kimseye ait bulunmayan bir kabristanda kabirler üzerine bina yapıp başkalarının definlerine yarayacak yerleri işgal etmek haramdır.

---

[28] Ebu Davud.

- Bununla birlikte alim ve faziletli zatların kabirlerinin kaybolmaması için yanlarına taş konulmasında ve isimlerinin yazılmasında bir sakınca yoktur.
- Diğer ölenlerin de mezarlarının kaybolmaması için başları ucuna birer taş dikip isimlerinin yazılmasında bir beis görmeyenler vardır.
- Her hâlükârda bu taşlara âyet-i kerime yazılmamalıdır. Çünkü daha sonra taşların kırılarak yerlere düşmesi mümkündür.
- Kabir ziyareti esnasında kabri öpmekten, yüzünü gözünü sürmekten ve etrafında dönmek (tavaf) den sakınılmalıdır. Çünkü bu gibi davranışlar bid'attır ve dinde yeri yoktur.

Kadınlar Kabir Ziyareti Yapabilir mi?

- Kadınların kabir ziyareti konusu asırlar boyu tartışılmıştır. Bazı âlimler daha hassas ve yufka yürekli olan kadınların kabir başında kendilerini tutamayıp dinin yasak ettiği şekilde ağlayıp sızlayacaklarını, hatta bazı devirlerde yaptıkları gibi, dikkat çekecek şekilde giyinip kuşanarak boy göstereceklerini ileri sürerek onların kabirleri ziyaret etmesini doğru bulmamışlar, Peygamber Efendimiz'in kabir ziyaretine dair verdiği iznin kadınları içine almadığını belirtmişlerdir.

- Buna karşı ileri sürülen görüş daha tutarlıdır. Bu görüş sahipleri diyorlar ki: Resûl-i Ekrem Efendimiz, *"Kabirleri ziyaret etmek isteyen etsin. Zira kabirleri ziyaret etmek, insana âhireti (ölümü) hatırlatır"* buyurduğuna göre, kabirlerden ibret almaya erkekler kadar kadınlar da muhtaçtır. Bu sebeple kabirleri ziyaret etmek onların da hakkıdır. Zaten Rasûlullah Efendimiz "Kabirleri ziyaret etmek isteyen etsin"

buyururken erkek kadın ayırımı yapmamış, nitekim Hz. Âişe'nin kabir ziyaretine gitmesine engel olmamıştır .

- Rasulullah kabir başında ağlayan bir kadını gördüğü zaman ona Allah'tan korkmasını ve sabırlı olmasını tavsiye etmiş, fakat kabristana gelmesinin doğru olmadığını söylememiştir. Şu halde kadınların -sık sık gitmemek şartıyla- kabir ziyareti yapmalarında bir sakınca yoktur.
- Bununla beraber bütün âlimler, kadınların cenâze ile birlikte kabre kadar gitmelerini ve cenâze toprağa verilirken orada bulunmalarını uygun görmemişlerdir.

******

- Kamil Miras kabir ziyareti konusunda şöyle demektedir: "Kabir ziyaretine mutlak anlamda ruhsat verilmiştir. Ziyaretçinin kadın veya erkek olması, ziyaret edilen kabrin Müslim veya gayri Müslim'e ait bulunmasının arasında bir fark yoktur. Zira kabir ziyaretindeki ruhsat

umumîdir. Nitekim kabir ziyaretinde ki yasak ta vaktiyle umumiydi. Sonra bu yasak kaldırılarak herkese mubah kılındı. Böylece erkekler için de kadınlar için de caiz oldu. Kadınların kabir ziyaretini yapabileceklerini destekleyen İslam bilginleri Hz. Aişe validemizin kardeşi Abdurrahman bin Ebi Bekr'in kabrini ziyaret etmesini örnek göstermişlerdir.

- İbn Ebi Müleyke anlatıyor. Hz. Aişe kabristandan geliyordu, kendisine,
- -Ey müminlerin annesi nereden geliyorsun diye sordum. Aişe,
- -Kardeşim Abdurrahman'ın kabrini ziyaret ettim, oradan geliyorum, dedi.
- -Ben ona, Allah'ın Elçisi kabirleri ziyaretten men etmedi mi? dedim. Hz. Aişe,
- -Evet vaktiyle yasaklamıştı, fakat sonra ziyaret edilmesini emretti, dedi.